

които пресъздава, и от тези, за които създава.

Говори се за противоречието между светоглед и метод, но често не се забелязва, че това противоречие може да се установи едва когато имаме резултатите на метода. Дали писателят е изневерил на предварителните си схващания може да се каже само когато създадените художествени образи ни внушават такива възгледи за живота, каквито авторът първоначално не е очаквал или не е преследвал. Подобен е случаят с романа на Толстой „Възкресение“. С други думи, творческите резултати на метода придобиват светогледно значение, което може да съвпада или да не съвпада с предварителните убеждения на автора. Какво заключение се налага?

Очевидно, поставянето на въпроса за ролята на светогледа в изкуството не бива да се изчерпва с предварителните убеждения на писателя. Творческият процес е едно своеобразно изпитание и разширяване на светогледа. Ето защо, пренесен в самия художествен процес, въпросът за светогледа не може да се ограничи с възгледите на автора, изказвани по друг повод. Участието на светогледа в творчеството има най-малко три аспекта: а) участието на предварителните схващания на писателя; б) прякото или косвеното влияние на различните светогледи, оформени в съответната епоха като „строга система от идеи (философски, политически, религиозни и пр.)“, които художникът може предварително и да не споделя, и в) участието на идеите, носени от характерите, които са отразени и от характерите, на които се въздействува чрез образа. Само като се има предвид това, ще може да се изтъкне задължението на естетиката да търси идейната, партийно-светогледна основа на творчеството, без страх от „доктринерството“. Теоретиче-

ският корен на „ревизията“ на партийността, предлагана от Видмар, е според мен в стесняването на „светогледа“ до предварителните схващания на писателя и лекотата, с която след това „мисловното“ и „светогледното“ може да бъде обявено за творчески паразит.

... Въпросът, който тук се загатва, е между най-неразработените в нашата естетика. С няколкото бележки, които се опитам да направя, ми се искаше само да обърна внимание върху опасността, забележима и в нашите спорове. Да се вземат отделни изказвания на писателите и да се съпоставят с творческите им резултати, които не съответствуват на тези изказвания — не е излишно. Но не бива да се смята, че това е всъщност въпросът за отношението между светоглед и художествен метод.

Полемиката Видмар-Зихерл е за нас поучителна и в друго отношение. Тя показва, че избягването на сложните въпроси, „стесняването“ и опростяването на понятията, с които боравим, е твърде удобен трамплин за ревизионизма.

Науката винаги се движи от безспорното към спорното. А ревизионизмът всякога се е мъчил да се възползува от спорните въпроси, за да се отрече от безспорното. Не прави изключение в този смисъл и отказът на някои задгранични писатели от ленинския принцип за партийността. Единствената предпазна мярка срещу тях е научният подход към неизследваните явления. А в забележителните си „Философски тетрадки“ Ленин изтъква, че едно от основните изисквания към диалектиката е да разглежда нещата в тяхната много-странност. С не по-малка острота това изискване се поставя и пред нашата теория, на която предстои да осветли участието на светогледа в художественото творчество.

АТАНАС НАТЕВ

КРАТКИ ОТЗИВИ

„СЛОВО О ПОЛКУ ИГОРЕВЕ“ НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК *

Пред нас е прекрасно оформена книга с дата 1954 година. Тя е издадена в София. Върху нея се е трудил голям научен и творчески колектив. Преводът на текста е направен от академик Людмил Стоянов. Негов е и предговорът към изданието — „Бележита национална

поема“, в който Людмил Стоянов накратко засяга някои исторически и литературни моменти, като се позовава отчасти на руски изследователи на паметника. След това е даден преводът на „Словото“ на български език, подир който е напечатан староруският му текст.

* Песен за похода на Игор, Игор Святослович внук Олегов. Преведе Людмил Стоянов. Издание на Българската академия на науките. София, 1954 г., 4^о, стр. 140, тираж 1400. Цена 25 лева

По-нататък следват историко-литературни статии: „Слово о полку Игореве“ — героична поема на старата руска литература“ от Н. М. Дилевски. От него са и бележките към превода. Боню Ст. Ангелов в статията „Слово о полку Игореве“ на български“ дава кратък преглед на българските преводи и литературата върху „Словото“, като започва с превода от 1863 година и завършва с превода на Людмил Стоянов. В края на книгата е дадена необходимата справочна библиография. В такъв академичен план Институтът за българска литература при Българската академия на науките е подготвил „Словото“ за печат. Изданието на „Словото“ (от специалната хартия със своеобразна художествена техника до многоцветната обложка) говори за горещото желание да бъде издаден националният руски литературен паметник колкото се може по-добре и по-празнично. Отговорният редактор Петър Динеков и художникът Георги Попов са създали книга, която заслужава голямо внимание по своето научно и художествено значение.

Особено ни се иска да отбележим големия принос на художника Георги Попов. Със своите търсения той придава на книгата висока художествена ценност. Обложката по своята орнаментална природа и багрите има допирни точки с народното украинско изкуство. На корицата има позлатено пресовано хералдично изображение на стилизиран лъв. Форзацът е илюстративен, с изображение на героичната дружина на русите, застанала срещу дружината на врага. Тук налице са елементи на монументално иконо-фресково раз-

решение. Изпълнението е пестеливо, три цвята (черен, червен и сив). На орнаментално-шрифтовия заглавен лист има изображение и на древен книжовник.

Художникът е добре запознат с руското изкуство от епохата на „Словото“. Той, според нас, сполучливо е използвал елементите му в своя творчески замисъл.

Текстът на „Словото“ се придружава от два вида украшения. Единият — орнаментален тип в един цвят, е даден във винетките, концовките и в страничните рамкови украси. Тук има не само орнаментно, но и изобразително начало. Вторият тип включва илюстративно изобразителни материали. Те ни напомнят рисунки-миниатюри в старинни книги. Те са цветни, с орнаментални рамки. Тук художникът в намерената форма донейде влиза в допир с известните киевски и византийски емайли, но в съдържанието той изхожда от текста на „Словото“. В тях наред с елементи на стилизация той не губи връзката с общата реалистична трактовка на образи и събития. Затова в четирите илюстрации на страници ние получаваме картини на основните епизоди в „Словото“. Решавайки своята задача за създаване на исторически картини, описани в текста, художникът остава наш съвременник.

Научно-творческият колектив на изданието е постигнал своята цел. В резултат на големите му усилия ние имаме книга, забележителна във всяко отношение и заслужаваща нарочно внимание като научно и художествено постижение — плод на братската дружба и обич към нашата страна и към нашия народ.

П. КОРНИЛОВ
изкуствовед

14690-9560

Редакционен комитет

ПАНТЕЛЕЙ ЗАРЕВ — главен редактор

АТАНАС НАТЕВ, ГЕОРГИ ДИМОВ, ГЕОРГИ ЦАНЕВ, ЕМИЛ ГЕОРГИЕВ, ЛЮДМИЛ СТОЯНОВ,
ПЕТЪР ДИНЕКОВ, СТОЯН КАРОЛЕВ, ТОДОР ПАВЛОВ

Редактор-секретар — Христо Йорданов